

Sygn. akt V CSK 16/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 grudnia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Domińczyk (przewodniczący)

SSN Antoni Górski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa Kompanii Węglowej S.A. w K.
przeciwko Cukrowni "Ś(...)" S.A. w P. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu
niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 22 grudnia 2005 r., skargi kasacyjnej strony
powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 lutego 2005 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. nakazem zapłaty wydanym z dnia 1 października 2003 r. w
postępowaniu nakazowym uwzględnił powództwo powodowej (...) Spółki Węglowej
przeciwko pozwanej Cukrowni „Ś(...)” o zasądzenie kwoty 1.303.883,91 zł z odsetkami
ustawowymi i kosztami procesu. Podstawą tego orzeczenia był weksel własny in blanco
wystawiony przez pozwaną a indosowany przez remitenta I(...) Spółkę z o.o. w W. na
rzecz powoda. Weksel stanowił zabezpieczenie trójstronnej umowy zawartej w dniu 29
maja 2002 r. pomiędzy stronami niniejszego sporu i Spółką I(...) na dostawy do
Cukrowni węgla.

W zarzutach od tego nakazu zapłaty pozwana wносиła o jego uchylenie i oddalenie powództwa twierdząc, że dochodzoną kwotę wpłaciła w dniu 30 kwietnia 2003 r. do depozytu sądowego ze względu na to, iż miała wątpliwości kto jest ostatecznie jej wierzycielem w sytuacji, gdy Spółka I.(...) dokonała przelewu wierzytelności na rzecz Spółki z o. o. „R.(...)” w T.

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2004 r. Sąd Okręgowy w K. utrzymał w mocy nakaz zapłaty, uchylając go jedynie co do kwoty 1.629,64 zł i w tym zakresie oddalając powództwo. Sąd ten uznał, że złożenie należności do depozytu sądowego nie zwalniało pozwaną z długu, gdyż było to zadłużenie wekslowe, a pozwana miała świadomość kto jest wierzycielem wekslowym; uprawniony z weksła ma zaś pierwszeństwo przed innymi wierzycielami.

Na skutek apelacji pozwanej od tego orzeczenia Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 24 lutego 2005 r. zmienił je i oddalił powództwo w całości. Sąd ten uznał, że pozwana Cukrownia miała podstawę z art. 467 pkt 3 k.c. do skutecznego złożenia świadczenia do depozytu sądowego, gdyż sprzedawca I.(...) Spółka z o.o. pismem z 29 stycznia 2003 r. zawiadomił ją, że dokonał przelewu wierzytelności wynikających z umowy z dnia 29 maja 2002 r. na rzecz „C.(...)” spółka z o.o. w T.. Powstała zatem wątpliwość której z tych spółek ma ostatecznie świadczyć pozwana, co uzasadniało wystąpienie w dniu 24 kwietnia do sądu z wnioskiem o zezwolenie na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. W dniu 30 kwietnia pozwana sporną kwotę wpłaciła na konto depozytowe sądu, zwalniając się w ten sposób z zobowiązania (art. 470 k.c.). Wniesione powództwo o zasądzenie tego świadczenia jest więc bezzasadne i podlegało oddaleniu.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie art. 467 i art. 470 k.c. oraz art. 10 i art. 42 prawa wekslowego i na tej podstawie wnosił o zmianę skarżonego wyroku przez oddalenie apelacji, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Spór w niniejszej sprawie dotyczy w istocie tego, czy złożenie przez pozwanego dłużnika przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego było prawnie uzasadnione a tym samym, czy po myśli art. 470 k.c. zwalniało go skutecznie od zobowiązania wobec wierzyciela. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 5 grudnia 1986 r., III CZP 82/86 (OSNC 1987, nr 10, poz. 146) samo złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu ma charakter prowizoryczny w tym sensie, że nie przesądza jeszcze o jego prawnej skuteczności, czy - według sformułowania z art. 470 k.c. - o

ważności. Jest tak dlatego, że w postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego zakres kognicji sądu ogranicza się do oceny, czy według twierdzeń wnioskodawcy złożenie jest uzasadnione, natomiast sąd nie bada prawdziwości tych twierdzeń. Trzeba dodać, że prowizoryczność tę potęguje jeszcze fakt, iż zgodnie z treścią art. 469 k.c. dopóki wierzyciel nie zażądał wydania przedmiotu świadczenia z depozytu sądowego, dłużnik może przedmiot złożony odebrać, a wówczas złożenie do depozytu uważa się za niebyłe. Dlatego też - w razie sporu czy złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu nastąpiło z przyczyny przewidzianej przez prawo materialne oraz czy złożony przedmiot świadczenia był zgodny z treścią zobowiązania - rozstrzygnięcie musi nastąpić w odrębnym procesie. Powinno ono uwzględniać całokształt okoliczności sprawy, w tym także treść postanowienia sądu zezwalającego na złożenie świadczenia do depozytu, a zwłaszcza warunki pod jakimi ma zostać wydany wierzycielowi przedmiot depozytu. Można się zgodzić z Sądem Apelacyjnym, że, zwłaszcza po zawiadomieniu pozwanej w dniu 29 stycznia 2003 r. przez sprzedawcę z umowy źródłowej z dnia 29 maja 2002 r., tj. I.(...) spółkę z o.o., o dokonaniu przelewu wierzytelności z tej umowy na rzecz „C.(...)” spółki z o.o., pozwana mogła mieć wątpliwości co do tego kto jest jej wierzycielem, co mogło stwarzać podstawę z art. 467 pkt 3 k.c. do skutecznego złożenia przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Ocena ta była jednak o tyle niewystarczająca do wyrokowania w sprawie, że Sąd ten nie uwzględnił treści postanowienia sądu depozytowego. Tymczasem z postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 7 października 2003 r. wynika, że w orzeczeniu tym zezwolono pozwanej na złożenie do depozytu kwoty 1.302,883,10 zł tytułem zapłaty za dostawę węgla z dnia 30 kwietnia 2003 r., jednakże wypłatę tej kwoty uzależniono od przedstawienia „prawomocnego orzeczenia sądu zasądającego od wnioskodawcy kwotę złożoną do depozytu sądowego”. Jakkolwiek krytycznie można oceniać taką formułę postanowienia sądu, to na datę wyrokowania przez Sąd Apelacyjny była ona obowiązująca, a przynajmniej z akt sprawy nie wynika, żeby została zmieniona w instancji odwoławczej. Oznacza to jednak, że oddalając powództwo, Sąd Apelacyjny tym samym uniemożliwił powódce odebranie świadczenia z depozytu sądowego, gdyż wydanie przedmiotu tego depozytu może nastąpić tylko pod warunkiem przedstawienia prawomocnego wyroku zasądającego objęte tym przedmiotem świadczenie. Jeśli zaś dodatkowo uwzględni się, że pozwana może na podstawie art. 469 k.c. zażądać zwrotu przedmiotu złożonego do depozytu, to w ten sposób może dojść do pozbawienia powódki należnego jej świadczenia, co jest niedopuszczalne. Dlatego też zarzutom

skargi kasacyjnej o naruszeniu art. 467 i art. 470 k.c. nie sposób jest odmówić słuszności.

Nietrafne są natomiast zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące naruszenia art. 10 i art. 42 prawa wekslowego. Wbrew stanowisku skarżącego należy stwierdzić, że wskazana w art. 42 prawa wekslowego przyczyna złożenia świadczenia wekslowego do depozytu sądowego stanowi przyczynę dodatkową, specyficzną dla stosunku wekslowego, co nie oznacza, że przepis ten wyłącza możliwość złożenia świadczenia do depozytu z przyczyn wymienionych w art. 467 k.c. Za takim poglądem przemawia wyraźne zastrzeżenie zawarte w części wstępnej tego przepisu, zgodnie z którym „poza wypadkami przewidzianymi w innych przepisach dłużnik może złożyć przedmiot do depozytu sądowego:”. Takim „innym przepisem” jest właśnie art. 42 prawa wekslowego, który stanowi uzupełnienie katalogu przyczyn podanych w art. 467 k.c. Nie jest więc tak, jak uważa skarżący, że jako przepis szczególny wyłącza on możliwość zastosowania art. 467 k.c. do świadczenia wekslowego.

Z podanych wyżej przyczyn na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.